

Δημοσθένης, Κατ' Ἀριστογείτονος, 15 – 16

Στο παρακάτω κείμενο ο Δημοσθένης εκθειάζει την αξία του νόμου και την ύψιστη σημασία του για τη χρηστή διοίκηση της πόλης και για την αρμονική συμβίωση των πολιτών.

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἄν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἄν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταυτὸ πᾶσιν. Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἧ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὴν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμ' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος. Ὡς πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, καὶ μάλιστα' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὖρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει.

Λεξιλόγιο

- **ἡ φύσις** = ἡ φύση, τα φυσικά χαρακτηριστικά, οι φυσικές ιδιότητες, τα ελαττώματα ἢ τα προτέρηματα που ἔχει ἐκ φύσεως ἕνας ἄνθρωπος.
- **ὁ, ἡ ἄτακτος, τό ἄτακτον** = ἀπρόβλεπτος.
- **ταυτόν (τό αὐτόν)** = το ἴδιο.
- **ἐξαματάνω** = πέφτω σε σφάλμα, κάνω λάθος.
- **τό πρόσταγμα** = γενικός κανόνας, διαταγή.
- **προσῆκει (ἀπρ. ρήμα)** = ταιριάζει, αρμόζει.
- **τό δόγμα** = τρόπος σκέψης, ἀποψη.

Ασκήσεις

- 1. βούλεται, εύρησετε, ἀπεδείχθη, ἐστί:** να γράψετε τα απαρέμφατα και τις μετοχές όλων των χρόνων στη φωνή που βρίσκεται ο καθένας από τους παραπάνω ρηματικούς τύπους.
- 2. οἰκῶσι, διοικείται, ἦ, ζητοῦσιν, εύρεθῆ:** να αντικαταστήσετε εγκλιτικά τους παραπάνω ρηματικούς τύπους (δηλ. να γράψετε το ίδιο ρηματικό πρόσωπο σ' όλες τις εγκλίσεις στο χρόνο και τη φωνή που βρίσκεται ο καθένας από τους παραπάνω ρηματικούς τύπους).
- 3.** Να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της **τρίτης** κλίσης που υπάρχουν στο κείμενο, και να γράψετε την αντίστοιχη πτώση στον αντίθετο αριθμό.
- 4. ἄπας ὁ βίος, μεγάλην πόλιν, φύσις πονηρά, κοινὸν πρόσταγμα, ἀκουσίων ἁμαρτημάτων:** να κλίνετε τις παραπάνω συνεκφορές και στους δύο αριθμούς.
- 5.** Να εντοπίσετε τις **αντωνυμίες** του κειμένου και να γράψετε την αντίστοιχη πτώση στον αντίθετο αριθμό.
- 6. μεγάλην, μικράν, κοινὸν, πονηρά, δίκαιον, καλὸν, συμφέρον, πολλά, μάλιστα, φρονίμων:** να γράψετε τους άλλους βαθμούς των παραπάνω τύπων λαμβάνοντας υπόψη σας για τα επίθετα την πτώση, τον αριθμό και το γένος τους.
- 7.** Να εντοπίσετε τις **δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις** του κειμένου και να τις χαρακτηρίσετε συντακτικά (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτική θέση).